

Oponentský posudek disertační práce

Program:

Psychologie

Obor:

Pedagogická psychologie

Doktorand:

Mgr. Jakub Marek

Název práce:

Identita mladého bezdomovce, jeho životní styl a motivace ke změně životního stylu

Oponent:

PhDr. Slavomil Fischer, Ph.D., MBA

Pracoviště:

Pedagogická fakulta Univerzita J. E. Purkyně v Ústí nad Labem

Posudek:

Autor se ve své disertační práci zabývá problémem bezdomovectví, kdy si jako cíl stanovil prozkoumat tento sociálně patologický jev z různých pohledů. Jedním ze stanovených cílů je deskripce a rozbor rizikových faktorů, které vedly k bezdomovectví. Dále se ve své práci pokusil o rozbor adaptačních mechanismů na tuto roli, a o analýzu motivace vedoucí ke změně životního stylu.

V první, teoretické části práce, se autor zabývá bezdomovectvím, různými psychosociálními faktory, které je možné v souvislosti s tímto jevem a stavem pozorovat. Ty ve svém pojetí autor člení do tří skupin, kdy kritériem je vznik a postupný vývoj zkoumaného jevu. Ke každé z těchto skupin jsou kauzálním pohledem předkládány různé psychologické teorie, které jsou teoretickými východisky pro popisovanou problematiku. Oceňuji přehled vybraných zahraničních výsledků. V teoretické části autor prokázal schopnost orientace v aktuálních pramenech, souvisejících se zvoleným tématem své práce. Prokázal schopnost předložit potřebná teoretická východiska jako kompaktní celek.

Praktickou část tvoří výsledky výzkumného šetření, k jehož cílům patří kvantitativní a kvalitativní analýza rizikových faktorů, vedoucích k bezdomovectví, a způsobů adaptace a faktorů, které ovlivňují motivaci takových osob v takové situaci. Jedná se o studii, která přináší řadu inspirativních podnětů pro práci s jedinci, u nichž se vyskytují sociálně patologické vzorce chování. Zjištění a poznatky je možné modifikovaně aplikovat v praxi s jedinci, kde je nutné řešit další problémy. Jedná se například o návykové poruchy, závislostní chování, delikvenci atd.

K praktické části práci mám ale také připomínky a dotazy. Praktická část je velmi obsáhlá a budí tak dojem roztržičnosti. Interpretace výsledků jsou v některých částech práce (kvalitativní rozborů) velmi obsáhlé. Nejsem si jist, zda mají strukturu, podle které by bylo možné nacházet analogie. Na straně 73 a násl. pak autor uvádí, že zjišťoval postoje mladých bezdomovců (ke změně návykového chování a morální postoje). Postoje by měly být měřeny, a pak je dle mého názoru zapotřebí využít u položek odpovědi formou škály. Nejsem si jist, zda obě metody mohou spolehlivě měřit postoje.

Přínos předložené disertační práce spočívá především ve snaze autora o kvantitativní a kvalitativní posouzení příčin adaptačních potíží, vedoucích k bezdomovectví. Totéž platí pro snahu o odhalení důvodů, které vedly ke změně tohoto, z pohledu společnosti nežádoucího, způsobu chování a způsobu společenské seberealizace. Objektivní znalost těchto aspektů totiž může mít značný vliv na vyšší účinnost prostředků, které jsou zaměřeny na dosažení korekce chování do společensky přijatelné formy a podoby. Zjištění, závěry a doporučení jsou využitelná pro práci psychologů, speciálních pedagogů a dalších specialistů. Jsou využitelná pro praxi tzv. pomáhajících profesí.

V rámci obhajoby by se mohl autor vyjádřit k následujícím problémům:

- Proč zvolil v případě šetření první skupiny respondentů (aktuálních bezdomovců) kvantitativní přístup, a pro šetření druhé skupiny (bývalých bezdomovců) přístup kvalitativní. Je možné pak dosažená zjištění porovnat? Provedl kvantifikaci dat získaných kvalitativním šetřením?
- Vyjádřit se k dotazu, týkajícímu se zjišťování (měření) postojů ke změně životního stylu, k metodologii

Závěr:

1. Autor ve své disertační práci **prokázal** schopnost samostatní tvůrčí práce v oboru psychologie, pedagogická psychologie.
2. Práce **splňuje** požadavky standardně kladené na disertační práce v oboru pedagogická psychologie.
3. Práci **doporučuji k obhajobě**.

V Ústí nad Labem 15. 7. 2015

PhDr. Slavomil Fischer, Ph.D., MBA